

Република Србија
Народна скупштина
Посланичка група Морамо-Заједно
12. децембар 2022. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 12.12.2022

8²⁰

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	011-2743/22		

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1. Закона о Народној скупштини и чл. 150. и 151. Пословника Народне скупштине Републике Србије подносимо **ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСИМА ЗА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ**, са предлогом да се узме у претрес.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

Никола Нешић

Небојша Зеленовић

Александар Јовановић

Др Јелена Калајџић

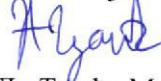
Данијела Несторовић

Милинка Николић

Небојша Цакић

Др Ђорђе Микетић

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСИМА ЗА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Члан 1.

У Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Сл. гласник РС", бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - усклађени дин. изн., 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 7/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 7/2018 - усклађени дин. изн., 95/2018, 4/2019 - усклађени дин. изн., 86/2019, 5/2020 - усклађени дин. изн., 153/2020, 6/2021 - усклађени дин. изн., 44/2021, 118/2021 и 10/2022 усклађени дин. изн) члан 18. мења се и гласи:

“ Члан 18.

Основица доприноса за осигуранике који остварују накнаду зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета, као и остале накнаде по основу самосталне делатности у складу са законом који уређује финансијску подршку породици са децом, као и за исплатиоце накнаде је износ накнаде зараде, односно износ остале накнаде.”

Члан 2.

Члан 65б брише се.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Србије”.

Образложење

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 69. став 2. Устава Републике Србије (“Сл. гласник РС”, бр. 98/06 и 115/2021) према коме права запослених и њихових породица на социјално обезбеђење и осигурање се уређује законом.

Такође, у члану 97. став 1. тачке 8. и 10. које прописују да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности; друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и да уређује и обезбеђује систем у области здравства, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, бриге о деци, образовања, културе и заштите културних добара, спорта, јавног информисања; систем јавних служби.

II. Разлози за доношење закона

Важећи Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање у члану 65б дефинише да се приликом коришћења права на породилско и одсуство са рада ради неге детета женама које обављају самосталну делатност не уплаћују доприноси за обавезно социјално осигурање. За разлику од њих, женама које су запослене по основу уговора о раду приликом коришћења наведених права поред накнаде зараде уплаћују се и доприноси. Сматрамо да је статус предузетница регулисан **супротно члану 60. став 5. Устава Републике Србије** (Женама, омладини и инвалидима омогућују се посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом); **члану 66. Устава** (све мајке треба да имају једнаку-посебну подршку и заштиту пре и после порођаја), **члану 68. Устава** којим се регулише здравствена заштита (Свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. **Деца, труднице, мајке током породилског одсуства**, самохрани родитељи са децом до седме године и стари **остварују здравствену заштиту из јавних прихода**, ако је не остварују на други начин, у складу са законом.)

Потребно је члан 65б избрисати, а како би држава преузела на себе (плаћање из буџета Републике Србије)обавезу плаћања пореза за пензијско и инвалидско и доприноса на здравствено осигурање, једнако као и у случају жена које су запослене код послодавца по основу уговора о раду. Економска оправданост лежи у чињеници да на тај начин, иако изостаје са посла, власница предузетничке радње задржава континуитет и нема прекида у раду, радња има простора да запосли пословођу и стабилно послује до њеног повратка на посао. Подсећамо да, поред обавезних доприноса, у буџет се сливају и други порези (на додату вредност, на остварену добит, порези и доприноси за запослене...), што у случају привременог или пак трајног затварања свакако изостаје.

Потребно је изменити члан 18. тако да држава преузме на себе обавезу плаћања пореза и доприноса и за остале накнаде по основу самосталне делатности једнако као и у случају жена које су запослене код послодавца.

Статус предузетница није у складу са **Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства**. У овој Конвенцији говори се уопштено о праву на породилско одсуство које морају да имају све жене и не прави се разлика какав уговор имају са послодавцем или да ли обављају самостално делатност. С тим у вези све оно што је наведено за породилско одсуство може да се примени и на жене које обављају самостално делатност тј. на предузетнице како на период породилског одсуства тако и

на период одржавања трудноће. Те је потребно да се и предузетницама, на основу лекарске потврде, одобрити одсуство у случају компликација или опасности од компликација у вези одржавања трудноће, **те износ новчане накнаде треба да буде такав да обезбеди одржавање доброг здравља жене и детета уз одговарајући животни стандард (члан 6. став 2. Конвенције).** Такође, **накнада не може бити нижа од $\frac{2}{3}$ њене претходне зараде**, а у земљама са недовољно развијеном привредом и системом социјалног осигурања (а што можемо да кажемо за нашу земљу) потребно је обезбедити новчану накнаду, у случају одржавања трудноће, не мању од износа који се исплаћује у случају болести или привремене спреченост за рад у складу са домаћим законодавством. Наше законодавство ово питање уређује чланом 115. Закона о раду на основу којег запослене жене за време одржавања трудноће (трудничког боловања) имају право на 100% накнаде зараде.

Чланом 31. став 1. Повеље о темељним правима Европске уније, предвиђа се да сваки радник/ца има право на радне услове којима се поштује њихово здравље, сигурност и достојанство.

Европски стуб о социјалним правима из 2017. године кроз својих 20 начела регулише статус радника/ца унутар ЕУ и за циљ има доношење нових и ефикаснијих права за грађане/грађанке. Њиме се изражавају основни принципи и права за ефикасније функционисање тржишта рада и државе благостања у Европи у 21. веку. **Стуб се састоји из три главне категорије: једнаке шансе и приступ тржишту рада, једнаки услови рада и социјална заштита и инклузија.** Поглавље II тиче се једнаких услова рада и њиме се предвиђа да **сви радници/е имају права на здраве, безбедне и прилагођене услове рада.** Начело број 5. предвиђа да без обзира на врсту и трајање запослења, радници/е имају права на праведне и једнаке услове рада, **приступ социјалној заштити** и обукама. Унутар Поглавља III о социјалној заштити и инклузији, начелом 12. дефинише се да без обзира на врсту и трајање запослења, сви радници/е имају права на адекватну социјалну заштиту. Право на приступ адекватној здравственој заштити регулисан је начелом 16. Формулисан је и Акциони план за спровођење Европског стуба о социјалним правима, са датумом испуњавања предвиђених циљева до 2030. године.

Изједначавање статуса свих радника/радница без обзира на врсту уговора регулисано је посебним директивама ЕУ.

Директива Савета 92/85/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду трудница, породиља или дојиља је кључна директива ЕУ која за циљ има заштиту здравља и сигурности жена на радном месту током трудноће или након што су недавно родиле, те жена које доје. Директива је важан део европског законодавства која одређује минимална законска права за раднице широм Европске уније и покрива право на: плату, породилско одсуство, здравље и безбедност, права дојиља и друге аспекте рада и трудноће.

Такође, председница Владе Републике Србије, Ана Брнабић, на седници скупштине Републике Србије одржане у новембру 2021. године, дакле непосредно пре ванредних парламентарних избора, рекла је следеће: ” као што сам и рекла донећемо додатне измене и допуне Закона о финансијској подршци породица са децом где ћемо боље да дефинишемо статус мајки предузетница, јер је то остало недовољно добро дефинисано. Ја мислим да се сви у Влади слажемо да мајкама предузетницама треба додатно да

помогнемо и да их подржимо зато што ми желимо да ојачано, охрабримо и оснажимо предузетничку културу у Републици Србији, а то у овом закону нисмо урадили на најбољи начин, тако да је то оно о чему сада размишљамо.”

III. Објашњење основних правних института и појединачних решења

Чланом 1. Предлога закона о изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Сл. гласник РС", бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - усклађени дин. изн., 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 7/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 7/2018 - усклађени дин. изн., 95/2018, 4/2019 - усклађени дин. изн., 86/2019, 5/2020 - усклађени дин. изн., 153/2020, 6/2021 - усклађени дин. изн., 44/2021, 118/2021 и 10/2022 усклађени дин. изн) предложили смо мењање члана 18. Закона у смислу да се после речи детета додаје запета и речи: „као и остале накнаде по основу самосталне делатности“ и после речи:”зараде” , додају се речи:”односно износ остале накнаде”.

Потребно је изменити члан 18. тако да држава преузме на себе обавезу плаћања доприноса за здравствено осигурање и за остале накнаде по основу самосталне делатности једнако као и у случају жена које су запослене код послодавца.

Чланом 2. Предлога закона о изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање предложили смо брисање члана 65б.

Важећи Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање у члану 65б дефинише да се приликом коришћења права на породилско и одсуство са рада ради неге детета женама које обављају самосталну делатност не уплаћују доприноси за обавезно социјално осигурање. За разлику од њих, женама које су запослене по основу уговора о раду приликом коришћења наведених права поред накнаде зараде уплаћују се и доприноси. Сматрамо да је статус предузетница регулисан **супротно члану 60. став 5. Устава Републике Србије** (Женама, омладини и инвалидима омогућују се посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом); **члану 66. Устава** (све мајке треба да имају једнаку-посебну подршку и заштиту пре и после порођаја), **члану 68. Устава** којим се регулише здравствена заштита (Свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. **Деца, труднице, мајке током породилског одсуства**, самохрани родитељи са децом до седме године и стари **остварују здравствену заштиту из јавних прихода**, ако је не остварују на други начин, у складу са законом.)

Потребно је члан 65б избрисати, а како би држава преузела на себе (плаћање из буџета Републике Србије) обавезу плаћања пореза за пензијско и инвалидско и доприноса на здравствено осигурање, једнако као и у случају жена које су запослене код послодавца по основу уговора о раду. Економска оправданост лежи у чињеници да на тај начин, иако изостаје са посла, власница предузетничке радње задржава континуитет и нема прекида у раду, радња има простора да запосли пословођу и стабилно послује до њеног повратка на посао. Подсећамо да, поред обавезних доприноса, у буџет се сливају и други порези (на додату вредност, на остварену добит, порези и доприноси за запослене...), што у случају привременог или пак трајног затварања свакако изостаје.

Чланом 3. Предлога закона предвиђено је да закон ступи на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. Финансијска средства потребна за примену закона

За реализацију предложених измена Закона потребно је обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије у складу са законом.

Због недостатка прецизних података у оквиру надлежног Министарства у овом тренутку је веома тешко урадити прецизну економску анализу.

V. Анализа ефеката закона

Изменом овог закона свака предузетница која се породи имаће право на плаћене доприносе за здравствено осигурање у периоду коришћења права на остале накнаде (из члана 17. Закона о финансијској подршци породица са децом).

VI. Преглед одредаба Закона о изменама Закона о доприносима за обавезно социјало осигурање

Члан 18.

~~Основица доприноса за осигуранике који остварују накнаду зараде за време породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета у складу са законом који уређује финансијску подршку породици са децом, као и за исплатиоце накнаде је износ накнаде зараде.~~

Члан 18.

ОСНОВИЦА ДОПРИНОСА ЗА ОСИГУРАНИКЕ КОЈИ ОСТВАРУЈУ НАКНАДУ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ ПОРОДИЉСКОГ ОДСУСТВА, ОДСУСТВА СА РАДА РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА И ОДСУСТВА СА РАДА РАДИ ПОСЕБНЕ НЕГЕ ДЕТЕТА, КАО И ОСТАЛЕ НАКНАДЕ ПО ОСНОВУ САМОСТАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИ УРЕЂУЈЕ ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ, КАО И ЗА ИСПЛАТИОЦЕ НАКНАДЕ ЈЕ ИЗНОС НАКНАДЕ ЗАРАДЕ, ОДНОСНО ИЗНОС ОСТАЛЕ НАКНАДЕ.

Члан 656

~~За предузетника који остварује остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета у складу са законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом, не плаћају се доприноси за обавезно социјално осигурање по том основу за време остваривања права на ту накнаду.~~

~~Изузетно од става 1. овог члана, за предузетника који наставља да обавља предузетничку делатност за време остваривања права на остале накнаде, основицу доприноса чини лична зарада, односно опорезива добит, односно национално утврђени приход.~~

~~Обвезник плаћања доприноса за време остваривања права на остале накнаде је предузетник из става 2. овог члана.~~

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа

Народни посланици Никола Нешић, Небојша Зеленовић Александар Јовановић, др Јелена Калајџић, Данијела Несторовић, Милинка Николић, Небојша Цакић и др Ђорђе Миктић

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање

Draft Law on Amendments to the Law on Income for Compulsory Social Insurance

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

- а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа
- б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума
- в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

- а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

- б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима
- в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима
- г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност
- д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права.

Потребно је обезбедити усклађеност Предлога закона о измени и допуни Закона здравственом осигурању са:

Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства;

Чланом 31. став 1. Повеље о темељним правима Европске уније;

Европски стуб о социјалним правима из 2017. године;

Директивом Савета 92/85/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду трудница, породиља или дојиља.

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

Да.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не.

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Не.

Потпис руководиоца органа органа државне управе, односно другог овлашћеног предлагача прописа, датум и печат

Београд, 12. децембар 2022. године

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

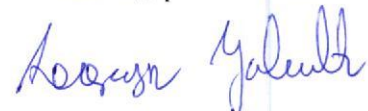
Никола Нешић

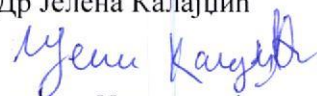
Небојша Зеленовић

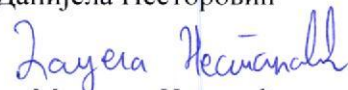
Александар Јовановић

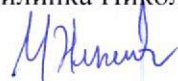
Др Јелена Калајић

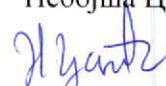
Данијела Несторовић

Милинка Николић

Небојша Цакић

Др Ђорђе Микетић

